

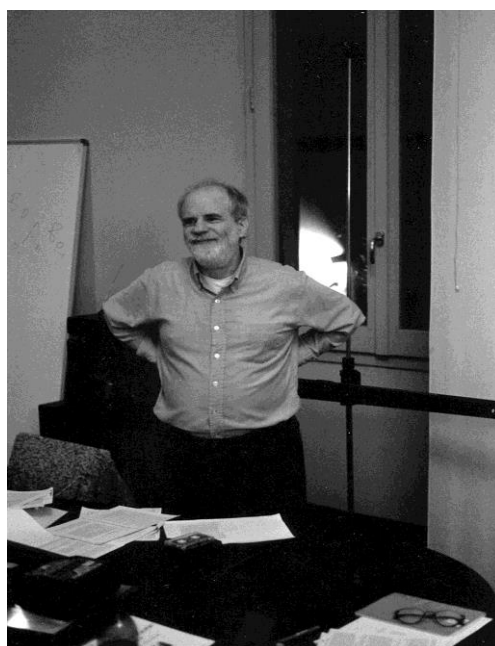
HETEDIK TÉMA

Kortárs analitikus metafizika – Saul Kripke (1940 – ...) és David Lewis (1941 – 2001)

ELSŐ LECKE

A kortárs analitikus filozófia egyértelműen maga mögött hagyta azt a metafizika-ellenességet, amely a logikai pozitivizmus és Wittgenstein örökségének tekinthető. Noha általában máig erősen támaszkodik a formális logikai háttérre – vagy legalábbis nagy hangsúlyt fordít az érvek szerkezeti áttekinthetőségére és ellenőrizhetőségére –, a hagyományos metafizikai, ismeretelméleti és etikai filozófiai spektrum egészen vizsgálódásokat folytat. Csak néhány a jelenkorban leginkább vitatott témák közül:

- Milyen típusú létezők vannak?
- Van-e különbség alapvető és származtatott ontológiai státusz között?
- Miként léteznek az univerzálék és az absztrakt entitások?
- Mi az idő természete?
- Mi a viszony test és elme között?
- Létezik-e szabad akarat és szabad cselekvés?
- Mi a valószínűség metafizikai és ismeretelméleti pozíciója?

A fentiekén kívül komoly analitikus irodalma van a történelem, a társadalom, a politikum, az esztétikum mibenlétének is.

Ennek a filozófiai pezségnek két kiemelkedően fontos alakja Kripke és Lewis.

Saul Kripke egy logikafilozófiai probléma, a *modális* kifejezések (pl. „lehetséges, hogy...”, „szükségszerű, hogy...”) szemantikájának halmazelméleti modellben kidolgozott megoldásával került be a filozófiai köztudatba. Későbbi munkásságában is támaszkodik – sokszor csak impliciten – ezekre az eredményekre, de a

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.

www.u-szeged.hu

www.szechenyi2020.hu

1

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

legnagyobb filozófiai hatást *Naming and Necessity (Megnevezés és szükségszerűség)* című előadássorozatának publikált változata váltotta ki 1980-ban. Ebben Kripke olyan területeken tett közzé azóta megkerülhetetlen elgondolásokat, mint az esszencializmus problémája, az *a priori* és a szükségszerűség viszonya, a tulajdonnevek szemantikája, az azonosság kérdése és a fizikai test kapcsolata az elmével. Mindenképpen említendő még sokszor hivatkozott Wittgenstein-interpretációja, illetve a **szemantikai paradoxonok** kezelésére kifejlesztett igazság-konceptiója.

David Lewis kétségkívül a **modális realizmus** álláspontjának kidolgozása és állhatatos védelmezése miatt a legismertebb. Filozófiai teljesítménye azonban korántsem korlátozódik erre a merész – némelyek szerint hóbortos – tanításra. Írásai gyakorlatilag bekalandozzák a filozófia egész problémamezejét, és számos nagy befolyást gyakorló elgondolást tartalmaznak az univerzálék metafizikájának, a **kontrafaktuális állítások** szemantikájának, a valószínűségelméletnek, az elmefilozófiának vagy a racionális döntések elméletének területén. Nézetei összefoglalásaként olvasható az *On the Plurality of Worlds (A világok sokaságáról)* című, 1986-ban megjelent könyve.

